

BUTLLETÍ

**de l'Associació d'Alumnes
Obrers de l'Escola Industrial
de Vilanova i Geltrú**



Publicació mensual

**Portaveu de
l'Associació**



Butlletí de l'Associació d'Alumnes Obrers de l'Escola Industrial de Vilanova i Geltrú

Portaveu de l'Associació ♦ ♦ ♦ Publicació mensual

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ PER ALS NO SOCIS :

Semestre . . . 1'75 Ptes.
Any 3'50 »
Número solt. 0'30 »

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ :

Ateneu de Vilanova
i Geltrú, carrer de
Sant Pere, núm. 40

Del contingut dels treballs
que es presentin per a la seva
publicació, en seran respon-
sables els seus autors.

L'ESCOLA PRIMÀRIA

LES reformes incorporades a la legislació vigent, en l'ordre polític i social, han estat sempre provocades per una forta corrent d'opinió de la que els governs no han pogut prescindir, i que s'han vist obligats a atendre, amb més o menys restriccions.

Contrasta aquest fet amb lo que passa en les qüestions d'ordre pedagògic. Fa molt temps que tots coincidim en apreciar l'importància de l'educació popular, considerant-la com el més gran factor de la prosperitat nacional, i, no obstant, la coincidència en els parers, deixem abandonada la resolució dels transcendents problemes pedagògics a la iniciativa ministerial, sense aportar-hi, per nostra part, aquells elements d'informació que els hi haurien de servir de base, ni cooperar després en l'obra de govern, per a que devingui viable i feconda.

Resulta de tal apartament de l'opinió, i d'una manera fatal : en primer lloc, l'ineficàcia i el fracàs de moltes de les reformes que amb gran encert s'ha tractat de posar en pràctica; en segon lloc, l'ajornament indefinit de la resolució completa del problema de l'Escola primària.

I encara hem de notar quelcom més dolorós. L'indiferència *real* de l'opinió, conseqüència immediata de la seva ignorància en aïtals qüestions, és hipòcrita; va disfressada d'un gran interès *aparent* que sovint es manifesta i fins arriba a pendre l'aspecte d'un pregon entusiasme. I això s'explota, com s'exploten totes les ignoràncies i hipocresies. Venen els polítics indocumentats, especialment els dels partits extrems (aquí sí que es pod dir que els extrems es toquen), i amb tan gran aplom com inconsciència, parlen d'educació i d'instrucció, confonent els conceptes, en falsejen d'altres, predicant salvadores reformes irrealitzables, i, en parrafades brillants d'incommensurable buidor, arrenquen els aplaudiments de la gran massa innocent; sempre innocent i sempre desviada, creient que tot li han de donar fet, sense més esforç que el d'anar a votar el dia de les eleccions.

Sort tenim dels que treballen sense fer fressa. A n'ells devem lo poc que havem progressat en matèria d'ensenyança primària. No cal dir que em refereixo als Mestres, i als seus Mestres, els Professors de les Escoles Normals. D'aquests Centres, quasi bé desconeguts del públic, i d'aquells modestos i tantes voltes ridiculitzats funcionaris, n'ha sortit l'actual transformació de l'Escola primària; transformació que va realitzant-se, per desgràcia massa lentament, però que està en nostres mans accelerar-la, posant-hi no més que bona voluntat.

Per a orientar al públic, no versat en les qüestions pedagògiques, procuraré fixar alguns conceptes. L'Escola nova té per missió educar integralment al noi. ¿Què vol dir això? Despertar, desenrotllar, dirigir totes les seves facultats, tant les físiques, com les de l'esperit. L'educació integral deu atendre al cos, lo mateix que a l'intel·ligència i a la voluntat. D'aquí venen l'educació física, intel·lectual i moral. La possessió de la salut, el coneixement de la veritat i la pràctica del bé, són els fins que es persegueixen i que deuen constituir els ideals humans. L'home fort i sa, intel·ligent i bo, serà l'home que direm *ben educat*.

Es compren que en aquesta Escola, l'instrucció resta en segon lloc durant els primers períodes de l'edat escolar. De primer, l'acció del Mestre deu manifestar-se exclusivament dirigint el desenrotll de les facultats del deixeble. L'instrucció, l'adquisició de coneixements, no és el fi, sinó un dels mitjos que pod utilitzar. L'instrucció actúa directament sobre l'intel·ligència, i d'una manera especial sobre la memòria. L'educació obra sobre tot l'organisme i sobre totes les manifestacions de l'esperit. Els coneixements adquirits mitjansant l'instrucció, esdevindran elements educatius, únicament quan la voluntat es manifesta d'acord amb ells i crea hàbits. En tal aspecte, l'adult pod portar a cap l'autoeducació, instruint-se; això és, adquirint aquells coneixements que han de servir-li de norma en la seva vida. Però a n'aquest últim recurs, no convé confiar-hi massa, perquè es corre el perill d'arribar tard: les facultats mancades d'exercici corren el risc d'atrofiar-se, i la seva educació resta ja impossible.

En l'obra educativa del noi, actúa l'Escola en lloc primer i preferent, però l'Escola no es basta. Diferents factors deuen completar la seva acció i col·laborar amb ella. El principal, és la família, venen després les autoritats, considerades com a llegendítimes representacions del poble, i poden i deuen també influir en tot lo que pertany a l'extensió i al millorament de l'ensenyança pública, les Associacions de cultura de cada localitat.

Reservem per a un pròxim article l'indicació de les diferents maneres com han d'intervenir els factors esmentats.

L. CRUSAT

SECCIÓ OFICIAL

Qualsevulla deficiència que els senyors socis observin en la repartició del BUTLLETÍ, es prega ho indiquin a la Junta Directiva o bé al Conserge de la Societat.

També es fa avinent que s'admeten subscripcions a la nostra publicació, per lo qual poden dirigir-se del mateix modo a la Junta o a l'esmentat Conserge.

Vilanova i Geltrú, 12 de febrer de 1924. — *La Junta*.

ALGO SOBRE EL NIÁGARA

I

A raíz de haber leído una hermosa Memoria publicada en los *Anales de la Asociación de Ingenieros del Instituto Católico de Madrid*, sobre un reciente viaje realizado por la región del Niágara, por el docto profesor y Director de aquel Instituto, el Padre J. M. Pérez del Pulgar J. S., se nos ha sugerido la idea de compendiar en unas líneas a modo de resumen, algo de lo mucho que podría decirse sobre tan vasta región, y a ello nos induce también, la creencia de que debe divulgarse y poner al alcance de todos (a trueque de repetirlo, pues poco nuevo podemos decir), lo grande que encierra la Naturaleza, y al lado de la magnificencia de ésta, la obra inmensa del hombre, que cual Júpiter moderno encadena las poderosas fuerzas de aquélla, encauzándolas y poniéndolas al servicio del humano progreso.

No en vano se califican de maravilla las imponentes cataratas del Niágara; su belleza, a la par majestuosa y salvaje, transporta el espíritu del viajero, que, extático, las contempla, a lo inefable, a lo supremo.

Tan sólo bajo el aspecto técnico y aun entresacando mucho de lo expuesto superiormente por el ilustrado profesor, nos decidimos a continuar nuestro modesto trabajo.

Las cataratas del Niágara, descubiertas en 1678 por el padre Hennepin, están emplazadas entre el estado de Nueva York (Norteamérica) y el condado de Lincoln (Posesiones inglesas del Canadá), y en el curso del río San Lorenzo, que conduce las aguas del lago Erié al Ontario, entre los cuales hay una distancia de unos 54 kilómetros.

El nombre Niágara es una corrupción de las palabras iroquesas Niakare (gran ruido) e Yorakare (agua resonante).

La propiedad territorial de las grandes cataratas, se divide entre los E. U. de Norteamérica y el Canadá, correspondiendo al primero 343 metros de su anchura, siendo del Canadá los 640 metros restantes que forman la Horse Shoe (herradura).

El caudal de agua del salto no es inferior a unos 425.000 metros cúbicos por segundo, y según el P. del Pulgar, la potencia total que representa esta fantástica mole de agua que se precipita desde una altura de 80 a 90 metros, es de unos 5.000.000 de caballos de fuerza; en algún otro estudio efectuado sobre el Niágara, se establece que la potencia equivalente es de unos 17.000.000 de H. P. En la actualidad, de esta energía aprovechan los E. U. unos 242.500 H. P. que roban al salto unos 600.000 litros de agua por segundo, y el Canadá explota 450.000 H. P. sin contar la Central en construcción de Queenston, cuyo proyecto consta de cinco unidades de 45.000 kilovatios, o sea un total de unos 300.000 H. P.

Recordamos haber leído en una revista americana de ingeniería, que el desarrollo en la explotación de los saltos del Niágara, cada día en superior grado, amenaza la destrucción de la grandiosidad que ofrecen, y hemos de tener en cuenta que la atracción anual de excursionistas, representa un rendimiento equivalente al de muchos miles de caballos de potencia, pero en realidad pueden aprovecharse de aquel inmenso caudal de energía más de 2.500.000 H. P., sin que el salto pierda en apariencia, y, en efecto, las formidables empresas dedicadas al negocio de la hulla blanca, continúan ampliando sus grandes instalaciones, mientras van creciendo en número las Centrales

hidroelèctriques que se surten de aquella fuente inagotable que da trabajo y vida a muchos miles de obreros.

Otro detalle digno de mencionarse y que está basado sobre importantes estudios realizados por hombres doctos en esta clase de trabajos, es de que las cataratas retroceden de año en año por el lado del lago Erié o sea aguas arriba, y se supone que en otros tiempos, desde luego ya muy remotos, las cataratas estaban situadas 11 kilómetros aguas abajo de su actual emplazamiento, y sin duda alguna llegará día, aunque lejano, que alcanzarán el propio lago Erié, si éste antes no se ha cegado por los sedimentos que van depositando en él los ríos y torrentes.

La causa que motiva este constante retroceso, es de que el agua, al precipitarse desde lo alto, gasta las capas sobre las que reposa el lecho calcáreo del río, y las rocas, faltas de apoyo, caen de continuo en el fondo del barranco, descomponiéndose de esta forma el muro natural del salto.

MATHÜS

¿MIG METRE QUADRAT, IGUAL A LA MEITAT D'UN METRE QUADRAT?

VERITABLEMENT, dóna i ha donat, entre estudiants en primer lloc i demés persones en segon, camp per a córrer a discussions més o menys acalorades, ja que algunes d'elles han finit exasperant als sostenidors de llurs opinions, al tractar del paragraf d'Aritmètica que pregunta si hom creu o no, en que si «mig metre quadrat» siga igual a la «meitat d'un metre quadrat», com també, per consegüent, si «mig metre cúbic» ho és a la «meitat d'un metre cúbic».

Assento jo aquí, per a millor aclarir el desenrotllament del tema, que «mig metre quadrat» i la «meitat d'un metre quadrat», són la mateixa cosa, tenen el mateix valor, i també, «mig metre cúbic» i la «meitat d'un metre cúbic», són igual. L'afirmació anterior, inclou la negació a la conformitat de les demostracions, dels que diuen (el pensament és lliure, però la veritat és una sola) que $\frac{m^2}{2} > (\frac{m}{3})^2 \dots$, i après afirmin rotun-

dament, sense admetre observacions, que «mig metre quadrat» és la «quarta part d'un metre quadrat» i que «mig metre cúbic» és «l'octava part d'un metre cúbic», fent-ho palpable (joh gran elasticitat dels conceptes!) per mitjà de la següent disertació: Si un metre quadrat és un quadrat que té 10 decímetres lineals de costat ($10^2 = 10 \times 10 = 100$ decímetres²), mig metre quadrat serà (lògicament) un quadrat que tinga 5 decímetres lineals de costat ($5 \times 5 = 25$ decímetres²), igual a la quarta part d'un metre quadrat, i, a més, si un metre cúbic és l'exàedre regular que té 10 decímetres d'arista ($10 \times 10 \times 10 = 1000$ decímetres³), mig metre cúbic serà un exàedre de 5 decímetres d'arista ($5 \times 5 \times 5 = 125$ decímetres³), igual a «l'octava part d'un metre cúbic».

Es a dir, que afirmen la base de que un mig, a la vegada pod ésser un quart i un octau. I aquí jo pregunto, ¿pod deixar-se passar aquesta sinonímia dins l'Aritmètica, una de les rames de les Matemàtiques anomenada ademés Ciència exacta?

El quadrat que té 5 decímetres lineals de costat, és la quarta part d'un metre quadrat, o siga 25 decímetres²; però no serà mig metre quadrat, ni pot dir-se'n aixís. Si això fos cert, ¿com anomenariem al que tinga 77 centímetres i fracció lineals de costat? Aquest sí que realment se el pod dir mig metre quadrat i en res es diferencia de la meitat d'un metre quadrat, pel que fa referència a la superfície total, que és la fi que busquem.

Si tenim un paper de forma quadrada i d'un metre de costat, i el dobleguem per la meitat, en resultaran dos rectangles de 5 decímetres d'altura i 10 d'ample cada un d'ells. La superfície de l'un serà $5 \times 10 = 50$ decímetres², mig metre quadrat i la meitat d'un metre quadrat. Essent l'altre de les mateixes dimensions, la superfície serà igual. Ambdós rectangles són equivalents a dos quadrats que tinguin de costat una mida de $\sqrt{50} = 7$ decímetres més una fracció, lo mateix que mig metre cúbic serà

igual al exàedre que tinga d'arista $\sqrt[3]{500.000} = 77$ centímetres més una fracció.

Dedum de tot lo dit, que les famoses i mai prou alabades demostracions algebràiques $\frac{m^2}{2} > (\frac{m}{2})^2$; $\frac{m^3}{2} > (\frac{m}{2})^3$, no són més que il·lusions perdudes... car ni el 2 ni el 3 són exponents, sinó signes convencionals, amb els quals diferenciem nosaltres els metres superficials dels volumètrics.

Si fossin exponents, hauriem per exemple que $16 \text{ metres}^2 = 16 \times 16 = 256$ i $8 \text{ metres}^3 = 8 \times 8 \times 8 = 512$. Lo qual no és aixís, doncs $16 \text{ metres}^2 = 4 \text{ m.} \times 4 \text{ m.} = 16 \text{ m.}^2$ i $8 \text{ metres}^3 = 2 \text{ m.} \times 2 \text{ m.} \times 2 \text{ m.} = 8 \text{ metres}^3$.

Sabem també que la segona potència d'una xifra, siga la que siga, és igual al quàdruple del quadrat de la meitat de dita xifra ($8^2 = 64$; $4^2 = 16$ quarta part de 64), com la tercera potència ho és al òctuple del cubo ($8^3 = 512$; $4^3 = 64$ octava part de 512).

Resum: mig metre quadrat o la meitat d'un metre quadrat, és la superfície que resulta de la divisió aritmètica, per la xifra 2, del metre quadrat, vinga ella donada en la forma que es vullga. Mig metre cúbic o la meitat d'un metre cúbic, és el volum que s'obté de la divisió, igualment per 2, del metre cúbic.

FRANVISA

GRENOBLE

ESTACIÓN DE TURISMO

I

LA gran villa de Grenoble, de 80.000 habitantes, está situada a una altitud de 212 metros, donde confluyen los ríos Isère y Droc, dentro una zona de clima variable, y una situación pintoresca, única dentro la región de los Alpes. Ella presenta el doble aspecto de una ciudad modesta, aunque conserva intacto el patrimonio de un glorioso pasado histórico.

Su célebre Universidad, su Biblioteca y sus museos de Pintura, Escultura, Etnología e Historia Natural, se pueden clasificar entre los más ricos y bellos de Francia.

Su industria próspera y su comercio considerable, contribuyen a una animación donde el factor más importante ha sido siempre el crecido número de visitantes.

Poseída de largas avenidas modernas, adornadas de edificios de alto estilo y bellos monumentos evocadores de períodos sucesivos del arte antiguo; de numerosos distritos con espléndidos jardines (entre los cuales podemos citar el pintoresco Jardin des Douplins, creado en Grenoble por el Sindicato de Iniciativa, donde todo turista va a admirar el panorama de los Alpes), está situada dentro un decorado natural de montaña, de lo más hermoso que puede imaginarse.

Es esencialmente un centro de turismo de primer orden, pues Grenoble se encuentra al centro de las grandes cordilleras de los Alpes Douplimoise : Chartreuse, Vercors, Moteysine, Tieves, Oisons, Brionçomar, donde la visita es de lo más fácil a razón de las importantes líneas de comunicación, tanto por ferrocarril, *tramway* y *auto-cars*, que de Grenoble se extienden hacia todas las montañas Douplimoise.

Tanto en verano como en invierno, la villa se ve recorrida por una infinidad de visitantes, la mayor parte de ellos extranjeros (ingleses y norteamericanos). Ellos vienen en invierno a saborear los panoramas magníficos que presentan los Alpes nevados y a presenciar los *sports* de invierno (*ski*, *luge*, *bobsleigh*, etc.), en los puntos de Sappey, a Saint-Nazaire, a Villar-de-Sans, Monastère de Clumont, etc., donde se reúnen anualmente miles de personas para el concurso nacional de *ski*; en el cual toman parte los mejores *skieurs* de Francia.

El *ski* adoptado al régimen invernal de los países alpinos, ha sido bien pronto adoptado por los jóvenes ciudadanos.

Todo el mundo ahora se presenta para hacer *ski*; es un espectáculo muy curioso el ver los domingos y días de fiesta por las mañanas las taquillas de estaciones de tranvías y *auto-cars* atestadas de jóvenes de ambos sexos, con las largas palas en los hombros prontos a partir para las pistas.

De aquí y de allá los participantes se agrupan para formar una numerosa caravana que deberá partir en *auto-car*; provistos de dispositivos especiales para trepar por carreteras completamente nevadas; van a la montaña a pasar algunos días entre la blancura de la nieve y a una temperatura que oscila por término medio de 5 a 15 grados bajo cero. Estos *auto-cars* llevan todo el material necesario para los *skieurs* que forman la caravana.

El número de aficionados al *ski*, cada año más numeroso, ha obligado a formarse sociedades turistas, donde el objetivo principal es el de propagar el desarrollo de este *sport* invernal. Estas sociedades alpinas, hoy día muy numerosas y crecientes, junto con el poderoso Sindicato de Iniciativa de Grenoble, forman una propaganda alpinista formidable. Ellas crean en los lugares más desiertos de los Alpes, donde la situación puede ser favorable para una buena pista de *ski*, toda suerte de comunicaciones y comodidades para que los amantes de este *sport* puedan asistir fácilmente a estos lugares propicios. Ellas edifican chalets de refugio; ellas facilitan la circulación de vehículos por las carreteras, valiéndose de los tractores de nieve; trazan caminos y señales orientadoras para que los alpinistas puedan llegar a los lugares más adecuados para el *sport* de *ski*.

El aspecto de la montaña nevada causa una impresión magnífica al excursionista, por la variedad de colores que presenta cuando se ve reflejada por los rayos del sol.

El crepúsculo, admirado en plenos Alpes, ofrece un espectáculo maravilloso. Es cosa que no deja de presenciar todo turista que pisa por primera vez los Alpes.

Hoy día puede decirse que el *sport* de nieve está en completa evolución dentro esta capital, y promete llegar a un desarrollo formidable, incluso la celebración de concursos internacionales.

J. CUCURELLA

SECCIÓ ESPORTIVA

DEL FUTBOL ENTRE INFANTILS

CERTAMENT mereixen paraules d'encomi, els pares o preceptors d' infants que, creient acompletar l'educació que aquests reben en els col·legis, els hi permeten, a més, formar part d'un equip infantil de futbol.

El·logis mereixen els clubs i societats esportives que tenen creada una secció per als infants, però... quan les coses es fan a fi de bé, com vulgarment es diu, deu procurar-se fer-les lo més bé possible.

I parlem a tots els pares i a tots els clubs en general.

Un organisme com el d'una criatura, necessita d'un exercici racional que afavoreixi el seu desenrotll i creixement, i un esport com el futbol, com havem fet remarcar en altra ocasió, és una lluita on es posen sempre en evidència les qualitats físiques de l'individu que el practica.

Lo que dèiem en el nostre anterior article, referent a la deguda preparació física que deuen posseir tots els que es dediquen a un esport violent, és aplicable, amb molta més raó, quan es tracta d'éssers que no han arribat encara al seu complet desenrotll.

No solsament poden esdevenir deplorables les conseqüències naturals de la pràctica d'un esport, com són un cansament, un mal gest o una caiguda, sinó també les derivades de la falta de reflexió i d'esportivitat, de les que naturalment han d'estar desprovists els infants.

L'amor propi mal entés, l'esperit d'emulació, el desig de sobressortir, impulsos no deturats pas, per l'enteniment i la plena consciència de lo que fan, són a vegades causa d' incidents.

Apart d'això, dels instints naturals que porta en si tota criatura, hi ha també l'influència que sobre els petits jugadors exerceix el públic, perquè si bé és veritat que aquest en massa sabrà portar-se com cal, no faltarà pas mai una veu, inconscient si aixís es vol, però sempre reproable, que aconsellarà la venjança d'una petita il·legalitat comesa per un adversari, les més de les vegades involuntariament.

* * *

¿Acomplim amb el deure que ens havem imposat? ¿Som una organització per a practicar i propagar l'esport?

Ens atrevim a dir que escasses són les societats i associacions que podrien respondre's satisfactoriament, i menys encara si al fer-se aquesta pregunta, fixessin especial atenció en els petits que defensen sobre el terreny, els colors de llur club.

No és certament infundada del tot, l'aversion que sent nostra gent vers el futbol entre infants, i especialment moltes mares, que s'horroritzen sols al pensar que el seu noi et aniria també a suar i a cansar-se, si obtingués el permís que sovint sol·licita, portat per la seva afició, adquirida entre cantonada i cantonada, després d'espatllar molt de calçat i d'haver tingut de córrer davant l'inesperada presència d'un guàrdia municipal.

I molts pares i mares deneguen als seus petits rebrots el permís per a futbol·lejar, perquè no hi veuen més que la satisfacció d'una afició al joc esbojarrat, i les suades i cansaments que representa.

Convingueu que, ara com ara, tenen raó, i convingueu també que el futbol entre infantils es pot admetre quan té per motiu el manifestar cada cert període de temps les qualitats físiques adquirides mitjansant el degut cultiu dels tendres cossos.

I fins avui, ¿ens havem enterat de si es preparen degudament els nostres petits futbolistes? ¿Ens havem preocupat de que ho facin aixís?

Estiguem convençuts de que si un esport violent requereix per part de qui el practica un organisme fort i desenrotllat, resulta impracticable tractant-se d'infants, poguent servir solsament d'índex del progrés experimentat en la preparació física dels seus organismes.

Quan d'això es convencin els clubs i els preceptors dels infants; quan entre els primers i els segons existeixi una mutua confiança; de que els clubs procuraran proporcionar, com per això estan creats, els elements necessaris per al cultiu dels seus cossos, i de que els pares, amb els seus consells, inculcaran en l'esperit dels seus fills, l'esportivitat i la consciència del perquè practiquen l'esport, podríem dir certament que es fa esport, que es fa cultura física, que es segueix el camí dret cap al perfeccionament, car els infants aixís educats, seran els iniciadors de noves generacions, qual educació intel·lectual serà complementada amb una educació física feta, però, d'una manera racional, i no a base de constituir un espectacle per al públic.

E. M.

LES ESCOLES D'ARTS I OFICIS

PER ALS JOVES OBRERS

ENCARA que són molts els obrers que s'han aprofitat i s'aprofiten de les ensenyances que es donen en aquesta mena d'institucions creades per al perfeccionament dels treballadors en llurs oficis, hi ha, i és lamentable, bon nombre d'obers que no han vist o no han volgut veure les aventatges que proporciona acudir a l'escola amb el propòsit d'aixamplar llurs coneixements.

Molts obrers que desgraciadament han tingut de passar per una ensenyança primària, moltes vegades deficient, orfes de coneixements elementals i indispensables per a l'ofici que després han d'escollir, entren d'aprenents en qualsevulla taller, passant quatre anys aprenent moltes coses de rutina, i quan passats aquests quatre anys ja s'els dona el certificat d'aptitud, és quan comença per a ells un veritable calvari, perquè en la major part de cassos s'han de valdre de tantetjos, d'assaigs més o menys afortunats per a sortir airoso de la feina que se'ls hi encomana.

Les escoles d'Arts i Oficis són les Universitats dels joves obrers, són les institucions en les quals hom hi pod anar a aprendre tot ço que després ha d'aplicar en el treball.

Vilanova, que fa més de trenta anys que posseeix una escola per a ensenyances obreres, pod enorgullir-se de dir que degut a aquesta escola, molts dels que han passat per les seves aules i pels seus tallers, són avui obrers instruits i constitueixen l'avantguarda de l'element treballador.

I l'exemple de Vilanova pod aplicar-se a Terrassa, a Sabadell, a Barcelona, i altres ciutats de Catalunya, on funcionen amb innegable eficàcia ensenyances per als obrers.

Podríem citar noms d'alumnes que han degut la seva prosperitat en el treball, als coneixements adquirits a l'escola. Homes que, essent humils obrers, desempenyen avui llocs difícils, els quals han aconseguit, portant per bagatge els seus anys d'estudi i d'aprofitament, i fan un paper lluidíssim en la direcció dels seus respectius treballs.

A nosaltres, que com institució vilanovina, filla de l'Escola Industrial, podem veure i veiem de molt aprop les aventatges que als obrers proporcionen les ensenyances d'aquesta escola, ens toca aconsellar als treballadors, joves i vells, als uns per a assistir-hi i als altres per a portar-hi llurs fills, prenguin per exemple a molts obrers de Vilanova, alumnes i exalumnes, que aquí i fóra d'aquí honren la vila i tenen com una glòria l'haver passat per les ensenyances de l'Escola Industrial, digne coronament d'aquella vella escola d'Arts i Oficis que va començar a funcionar a la Rambla Principal, mercés a l'amor que vers l'ensenyança i vers els obrers, sentien aquells benemèrits patricis vilanovins, mereixedors de lloança, que la fundaren.

Cal, doncs, aconsellar als nostres joves compatricis que encara no han passat per l'escola, que aquesta els hi representa un pervindre millor, i treballarem, a l'ensem que pel bé d'ells, per la prosperitat intel·lectual i industrial de la nostra vila.

T. O. C.

D'EXCURSIONISME

REALITATS I FANTASIES

EN l'Ateneu Vilanoví funciona, des de fa alguns anys, una secció excursionista creada per a visitar quant de notable tanca nostra regió en art, història i arqueologia, i a l'ensem per a fruit les maravelles de la Natura admirant els formosos paisatges que embelleixen, sota la blavor del cel i tenint per marc les alteroses montanyes, les encontrades de la nostra terra.

La secció excursionista, durant aquest transcurs de temps, ha visitat els monestirs de Poblet i Santes Creus, el primer, dugues vegades; la fàbrica de ciment, de Vallcarca; les pedreres de Garraf; Tarragona; el monestir de Sant Cugat del Vallés; l'exposició d'art francès que tingué lloc a Barcelona durant la gran guerra; els museus de la comtal ciutat; l'observatori Fabra; l'institut Pere Mata i el Centre de Lectura de la ciutat de Reus, i últimament a les Caves Codorniu de Sant Sadurn d'Anòia, on es fabrica l'acreditat xampany del mateix nom. Ha pres part en els aplecs excursionistes

celebrats a Sant Miquel del Fay i a Sant Miquel d'Olèrdola; ha realitzat, en un mot, una tasca que si bé, per lo modesta, ha passat quasi desapercebuda de molts vilanovins, no per això deixa d'ésser mereixedora de que des d'aquestes planes dediquem quatre ratlles alaband la seva actuació i l'objectiu que persegueix.

* * *

Entre els pobles que practiquen l'excursionisme, ja sigui considerant-lo com esport, ja com a mitjà d'instrucció, ocupa Catalunya, la ciutat de Barcelona sobre tot, un lloc preeminent. Just homenatge que fem a la capital catalana.

Els aimants i aficionats als estudis geogràfics, de geologia i d'arqueologia, s'han pogut documentar, per mitjà de l'excursionisme, de dades de positiu valor per a divulgar-los i fer que arribessin a la col·lectivitat, obrint nous horitzons a la cultura pàtria.

La valor, baix els punts de vista històric i artístic dels monuments i altres construccions, ¿no es deu, el seu coneixement, en sa major part, a les societats excursionistes?

El folk-lore, l'art fotogràfic i la mateixa literatura, són un exemple de lo molt que ha contribuït l'excursionisme a l'expandiment de la cultura a Catalunya.

I si de l'aspecte, diguem-ne científic, passem a l'educatiu, veurem que realitzant excursions, visitant pobles i ciutats, fruint el flaire sanitos dels boscos i montanyes, el nostre esperit, al contacte d'altre gent, mai vista per nosaltres, i gaudint les belleses naturals, esdevé més enlairat, ennoblint-se i establint corrents de pau i germanor entre els homes.

¡Ah! Si fos possible, si els mitjans econòmics ho permetessin i si la civilització tingués manera de que pobles sencers, constantment, avui uns, demà uns altres, fent compatible la vida de relació i de negocis amb la pràctica de l'excursionisme en gran, aquest seria un factor que ajudaria molt a que fossin una realitat aquelles teories que pregonen l'establiment de la pau universal.

Fóra molt fàcil que es trobessin solucions per a establir l'equilibri econòmic mundial, i els drets socials i polítics s'acomplirien perquè també tindria cadascú, i parlem de la generalitat, consciència de llurs deures, enrobustida per la confraternització.

¡Què bo és córrer per les regions de la fantasia!

Aquestes consideracions ens les ha suggerides la secció excursionista de l'Ateneu, aquell petit nucli d'homes que, solsament de pensar en fundar una secció perseguint l'objectiu que havem dit, mereixen, i coralment els hi dediquem, el nostre aplaudiment.

A.

DADES DEL SENYOR TRESORER

Segons estat de comptes quals comprovants estan a la disposició dels senyors socis, en la Secretaria de l'Associació, els ingressos realitzats en el mes de desembre de 1923 foren de 1.541'50 pessetes, i les despeses 618'45, resultant, amb aquestes dades, una diferència a favor de pessetes 923'05, les quals, sumades a l'existència anterior de pessetes 2.473'13, acusen una existència en caixa, al finir l'any 1923, de 3.396'18 pessetes. D'aquesta quantitat s'han retirat 2.000 pessetes per al pagament del tercer plaç de la compra del camp.

UN NOU CARBURANT

LA busca d'un carburant per a automòbils diferent dels usats actualment a base de petroli, que es pogués fabricar amb productes naturals de nostre país, hauria de constituir l'objectiu dels esforços de nostres inventors. Un d'aquests carburants, a la vegada que ens lliurarien de la pesada carga de les importacions estrangeres, representaria sempre una economia i en circumstàncies com les actuals, si fos l'alcohol l'utilitzable, un remei per la seriosa crisi que sofreixen les regions vinícoles, o, si fos el carbó vegetal, una indiscutible aventatge per a aquelles en que hi són abundants els boscos. Tenen per aquestes capital importància els assaigs fets darre-rament a les fàbriques Berliet, de Montplaisir i de Vénissieux, prop de Lió, d'un nou gasògen de carbó de llenya, destinat a substituir els vapors d'essència de petroli per l'òxid de carbono en la tracció dels automòbils. Es degut el descobriment a un químic alsacià, M. Imbert, que ha trobat una disposició que s'adapta, casi sense modificacions als motors d'essència corrents. Per a les proves, l'aparell anava montat sobre un cotxet de turisme, provist d'un motor de quatre cilindres (12 C. V.), encara que l'invent, com és de pensar, va destinat als camions per grans pesos i d'ús industrial o militar.

Darrera del cotxe el gasògen, de foc continuat, reb una carga de 50 kilos de carbó de llenya corrent. L'aire necessari per a la combustió arriba per una tuberia refractària al centre del combustible i la seva rapidesa és tal, que l'al·lumatge es gaire bé instantani i que la temperatura molt elevada provoca la formació ràpida dels gasos. Contenen aquests, aproximadament, un 39 per 100 d'òxid de carbono, formant la resta el nitrògen, petites porcions d'àcid carbònic i de methan i una feble proporció d'hidrògen, que prové de l'humitat del carbó. En quant a les cendres, que es fonen per raó de l'alta temperatura de la zona de combustió, formen al fons de l'aparell unes glevs, que s'evacuen, després d'un llarg recorregut, per una trapa especial. El gas arriba al motor per una tuberia molt senzilla, passa per un depurador que reté la pols, després, abans d'entrar als cilindres, una clau admet l'aire atmosfèric necessari per a la seva combustió. Sofreix en aquest motor una compressió tal que adquireix una temperatura que arriba al seu punt d'inflamació, que es produeix pel pas de la xispa elèctrica de les bugies, lo mateix que en els motors d'essència. Els motors (4 cilindres 90/130) utilitzats per a aquestes proves, no han sofert altra modificació que un lleuger augment de la compressió que en ells arriba a 5 volums. En relació amb l'essència la pèrdua de potència és de 25 a 30 per 100, pèrdua reduïble amb alguns canvis fàcils de fer en el motor.

Queda per a resoldre lo relatiu a l'estocatge del combustible: el dia que s'utilitzi per als grans camions, hi haurà d'haver dipòsits de carbó vegetal per les carreteres, com ara en molts païssos n'hi ha d'essència. Lo indiscutible és la economia que representa la substitució de l'essència pel carbó: per 100 kilòmetres, un cotxe de 12 C.V. consumeix 12 litres d'essència a 1 Fr. '50, o siguin 21 francs, i no més gasta el mateix cotxe pel mateix recorregut, 16 kilos de carbó vegetal, que, a 35 francs els 100 kilos, venen a resultar a 5 Fr. '60.

Ja tindrem al corrent a nostres llegidors dels avenços i aplicacions que en aquesta qüestió vagin fent-se.

NOTICIARI

La Junta Directiva de la nostra Associació, ha quedat constituïda en la següent forma: President, Vicens Virella; Vispresident, Gabriel Juliachs; Secretari, Antoni Castells; Vis-secretari, Francesc Bages i Josep Virella; Tresorer, Antoni Freixas; Comptador, Angel Bosch; Vocals, Juli Ferrer, Antoni Llagostera, Joan Urgellés, Celestí Olaria, Joan Vila, Miquel Bernadó, Antoni Roig i Antoni Vidal.

= Durant el temps que mana la llei, es veurà privada la nostra entitat de la carinyosa cooperació del nostres consocis i benivolguts amics, Emili Martí, Isidre Camps, Josep Llevarias, Joan Mestres, Ildefons Terés i Francesc Casany, els quals, com a reclutes del reemplaç de l'any 1923, partiren el dia 8 del mes en curs per a incorporar-se a les respectives unitats militars a que foren destinats.

Sentim l'absència dels nostres amics, desitjant que sigui lo més curta possible, i tinguin la seguretat de que, en tots moments, els acompanyarà la nostra més còrda simpatia.

= Amb motiu de la conferència donada en l'Orfeó Vilanoví pel culte Bibliotecari de l'Institut Balaguer, En Ignasi Rubio i Cambronero, havem tingut el gust d'estrènyer la mà al nostre President honorari i distingit amic, En Leopold Crusat, el qual va venir a aquesta vila expressament per a l'acte esmentat.

= Del nostre estimat amic i consoci, En Josep Vives, notable jugador del nostre primer equip de futbol, havem rebut una postal en la qual atentament s'acomia de nosaltres per haver tingut de marxar a Madrid a acomplir amb els seus compromisos militars. En dita postal ens prega que, en son nom, el despedim dels amics, lo que ell no pogué fer-ho per manca de temps, lo qual ho fem agradosament.

Corresponem a l'entusiasta crit de «Visca l'Associació» que ens adreça tan bon amic, al qual li desitgem que la sort l'acompanyi, esperant, com més prompte sigui, millor, el seu regrés.

= En una de les properes conferències, ocuparà la tribuna de l'Associació l'il·lustrat Dr. Jardí, d'indiscutible prestigi en el món de la ciència, el qual disertarà sobre les teories de la relativitat.

= La Junta Directiva també es plau en assabentar que el reputat metge, compatriota nostre, el Dr. Josep A. Ribot i Brunet, parlarà sobre els raigs X, invent que, com tothom sab, ha influït poderosament, durant un període d'anys relativament curt, en el progrés experimentat per la ciència mèdica.

= El primer equip de futbol d'aquesta Associació es traslladarà el vinent diumenge, dia 17, a Tarragona, per a jugar amb el «Club Gimnàstic» el primer partit del «Trofeu Germanor», donatiu d'En Lluís Bonet, d'aquella ciutat, i de quina celebració en donàvem ja compte en nostre nombre anterior.

Amb tot i regonèixer l'indiscutible vàlua de l'equip amb el qual deuran lluitar els nostres jugadors, no dubtem que aquests posaran a prova tot el seu entusiasme per a assolir una esclatant victòria.

